

PROBLEMY SPOŁECZNE NA OBSZARZE MORAWSKICH WRÓT, A SPOSOBY ICH ROZWIĄZYWANIA

Krzysztof Wrana
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Fundacja Kreatywny Śląsk

Konferencja o problemach społecznych na
obszarze Morawskich Wrót.
03.04.2017 r. Gołkowice

Zakres prezentacji

Przedstawienie problemów społecznych w oparciu o LSR

Próba zdefiniowania i uporządkowania problemów społecznych

Analiza głównych problemów oraz ich determinant LGD Morawskie Wrota

Nakreślenie podstawowych kierunków rozwiązań

Podstawowe założenia do prezentacji

1. Traktowanie problemów społecznych na tle procesów rozwoju lokalnego zachodzących w różnych sferach.
2. Ujęcie problemów społecznych jako problemów jednostek, grup, całych społeczności lokalnych.

Główne problemy społeczne zidentyfikowane w LSR LGD Morawskie Wrota

- *zagrożenie depopulacyjne obszarów o typowo wiejskim charakterze, oddalonych od miast, cechujących się mniejszą atrakcyjnością rezydencjalną*
- *zmiana relacji rodzinnych; zmniejszające się wsparcie dla osób starszych w rodzinach ze względu na niepełną zastępowalność pokoleń oraz obarczenie mieszkańców w wieku produkcyjnym obowiązkami zawodowymi;*
- *wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę i usługi niezbędne dla osób starszych; konieczność wsparcia rodzin z osobami starszymi przez usługi społeczne;*
- *potencjalne zagrożenie dla budżetów lokalnych związane z długofalowym spadkiem dochodów mieszkańców (uzależnienie od niezarobkowych źródeł utrzymania);*
- *deficyt kapitału ludzkiego na lokalnym rynku pracy i bariery dla dalszego rozwoju gospodarczego obszaru.*

Typy problemów społecznych (różny stopień intensywności na obszarze MW)

Problemy wykluczenia

brak/słabe możliwości samodzielnej realizacji aspiracji i zaspokajania potrzeb

występowanie uwarunkowań ograniczających wykorzystanie posiadanych kompetencji i aktywności

Problemy wynikowe

relacje między sytuacją gospodarczą a sytuacją społeczną

zagospodarowanie przestrzenne wpływające na kształtowanie relacji między mieszkańcami

Problemy aktywności

niski poziom integracji społecznej, osłabione relacje międzyludzkie, niski poziom utożsamienia z obszarem i społecznością lokalną

niski poziom samoorganizacji społecznej, niski poziom aktywności mieszkańców

Brak/słabe możliwości samodzielnej realizacji aspiracji i zaspokajania potrzeb

Przejawy lub czynniki potęgujące aktualnie bądź potencjalnie problem na obszarze MW	Czynniki ułatwiające rozwiązanie na obszarze MW	Potencjalne działania na rzecz rozwiązania na obszarze MW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Procesy demograficzne – starzenie się społeczeństwa. ▪ Zmiana relacji rodzinnych – przebudowa typu relacji z seniorami. ▪ Postawy części mieszkańców – roszczeniowość. ▪ Instrumenty wspierania grup społecznych utrwalające bierność i roszczeniowość. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rosnąca aktywność seniorów – społeczna i ekonomiczna. ▪ Dostępność do usług publicznych wspierających rodziny oraz podwyższanie kwalifikacji mieszkańców. ▪ Rosnący zakres oferty dla rodzin i seniorów na obszarze i w bezpośrednim otoczeniu obszaru. ▪ Wsparcie rodzin i seniorów na poziomie polityk i programów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zapewnienie udogodnień i usług dla osób starszych. ▪ Preferencje dla instrumentów społecznych aktywizujących i warunkowych. ▪ Wzrost siły relacji w grupach o podobnych problemach i dostarczanie możliwości ich działania.

Występowanie uwarunkowań ograniczających wykorzystanie posiadanych kompetencji i aktywności (wymiar ekonomiczny)

Przejawy lub czynniki potęgujące aktualnie bądź potencjalnie problem na obszarze MW	Czynniki ułatwiające rozwiązanie na obszarze MW	Potencjalne działania na rzecz rozwiązania na obszarze MW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakościowe niezrównoważenie rynku pracy – deficyty kapitału ludzkiego, relatywnie wyższa atrakcyjność miejsc pracy i przedsiębiorczości poza obszarem. ▪ Niższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców związany z dostępnością miejsc pracy na obszarze i w jego bezpośrednim sąsiedztwie. ▪ Rodzinne uwarunkowania ograniczające realizację karier zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dostępność transportowa aglomeracyjnych rynków pracy. ▪ Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna obszaru – skomunikowanie, tereny, bliskość sieci współpracy. ▪ Wzrastająca świadomość przedsiębiorców na temat zarządzania kapitałem ludzkim w firmie. ▪ Rosnąca popularność „wolnych zawodów”. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otwieranie możliwości rozwoju przedsiębiorczości lokalnej – przestrzenie i usługi dla biznesu. ▪ Wzmocnienie relacji biznes- edukacja – większe zaangażowanie biznesu w proces edukacji i kształtowania karier zawodowych. ▪ Wspieranie społecznej odpowiedzialności biznesu. ▪ Wykorzystanie możliwości e-pracy i e-edukacji.

Relacje między sytuacją gospodarczą a sytuacją społeczną

Przejawy lub czynniki potęgujące aktualnie bądź potencjalnie problem na obszarze MW	Czynniki ułatwiające rozwiązanie na obszarze MW	Potencjalne działania na rzecz rozwiązania na obszarze MW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ograniczona oferta na lokalnym rynku pracy. ▪ Priorytety dla wartości ekonomicznych kosztem wartości niematerialnych. ▪ Potencjalne uzależnienie budżetów lokalnych od niezarobkowych źródeł utrzymania. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stosunkowo korzystna sytuacja ekonomiczna mieszkańców. ▪ Niezarobkowe źródła utrzymania – większa ilość czasu do dyspozycji. ▪ Zrównoważona gospodarka budżetowa gmin obszaru. 	<p>działania jak w tabeli poprzedniej oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Zagospodarowanie przestrzenne wpływające na kształtowanie relacji między mieszkańcami

Przejawy lub czynniki potęgujące aktualnie bądź potencjalnie problem na obszarze MW	Czynniki ułatwiające rozwiązanie na obszarze MW	Potencjalne działania na rzecz rozwiązania na obszarze MW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słabo wykształcone wielofunkcyjne przestrzenie centralne. ▪ Rosnąca skłonność do prywatyzowania przestrzeni. ▪ Przejawy zaniedbania/dewastacji przestrzeni. ▪ Niski poziom świadomości na temat ładu przestrzennego i indywidualnego wpływu na jego stan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duża liczba podmiotów z ofertą społeczno-kulturalną dla mieszkańców oraz ich korzystne rozmieszczenie w przestrzeni. ▪ Dobre przykłady zrealizowanych projektów tworzących przestrzenie dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wspieranie funkcji centrotwórczych w kluczowych przestrzeniach publicznych. ▪ Tworzenie miejsc spotkań, centrów kreatywnych – w tym otwierających mieszkańców na otoczenie. ▪ Rewitalizacja przestrzeni przez aktywności mieszkańców. ▪ Działania promujące wartość przestrzeni, angażujące mieszkańców w jej urządzenie. ▪ Upowszechnianie wartości krajobrazu (zagospodarowania przestrzennego) jako elementu dziedzictwa kulturowego. ▪ Wirtualizacja przestrzeni – nowy wymiar przestrzeni relacji.

Niski poziom integracji społecznej, osłabione relacje międzyludzkie, niski poziom utożsamienia z obszarem i społecznością lokalną

Przejawy lub czynniki potęgujące aktualnie bądź potencjalnie problem na obszarze MW	Czynniki ułatwiające rozwiązanie na obszarze MW	Potencjalne działania na rzecz rozwiązania na obszarze MW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atrakcyjność mieszkaniowa obszaru - napływ nowych mieszkańców z „miejskimi” oczekiwaniami. ▪ „Globalizacja” zachowań i wartości, rosnąca skłonność do migracji. ▪ Osłabianie więzi rodzinnych. ▪ Duże społeczności lokalne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Funkcjonowanie LGD i jej identyfikowalność wśród mieszkańców. ▪ Wydarzenia cykliczne, które wrosły w tradycję lokalną – kulturalne, społeczne, religijne itp. ▪ Silne więzi na poziomie miejscowości. ▪ Zachowanie wiejskich cech społeczności lokalnej (+/-) oraz obecność więzi „branżowych”. ▪ Śląskość obszaru. 	<p>Działania analogiczne do innych problemów oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wszelkiego rodzaju projekty inicjowane przez mieszkańców i realizowane z udziałem mieszkańców – zwłaszcza projekty społeczne (charytatywne) i kulturalne. ▪ Marketingowe podejście do lokalnej polityki informacyjnej.

Niski poziom samoorganizacji społecznej, niski poziom aktywności mieszkańców

Przejawy lub czynniki potęgujące aktualnie bądź potencjalnie problem na obszarze MW	Czynniki ułatwiające rozwiązanie na obszarze MW	Potencjalne działania na rzecz rozwiązania na obszarze MW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rosnąca roszczeniowość części mieszkańców. ▪ Funkcjonowanie mieszkańców w środowisku ponadlokalnym – „oderwanie” od lokalności. ▪ Słabo ukształtowane relacje międzysektorowe. ▪ Duże społeczności lokalne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Więzi międzysąsiedzkie i tradycja wzajemnej pomocy. ▪ Grupy liderów aktywne w każdej gminie. ▪ Doświadczenia liderów w przygotowywaniu strategii, programów, projektów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania w zakresie <i>governance</i>, <i>współrzędzenia</i>, <i>współzarządzania</i>. ▪ Wykorzystanie nowych mediów w organizacji społeczności i grup społecznych. ▪ Instrumenty typu granty, budżety partycypacyjne itp.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

k.wrana@kreatywnyslask.pl